ZCDN
Zachodniopomorskie
Centrum Doskonalenia Nauczycieli

JEDNOSTKA OŚWIATOWA
SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA
ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Środowiskowe zagrożenia zdrowia w edukacji biologicznej i zdrowotnej – programy, metody, środki dydaktyczne

Małgorzata Majewska

Cele szkolenia

- prezentacja wybranych programów prozdrowotnych,
- omówienie metod i form pracy przy realizacji programów zewnętrznych i innowacyjnych,
- przedstawienie środków dydaktycznych wykorzystywanych w realizacji zajęć edukacyjnych,
- prezentacja przykładów własnych opracowań, dzielenie się doświadczeniem i praktyką,
- dyskusja i rekomendacje,
- przedstawienie bibliografii.

Kierunki realizacji polityki oświatowej państwa 2020/2021

Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli

- Na podstawie art. 60 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 910) ustalone zostały następujące kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2020/2021:
- **Wdrażanie nowej podstawy programowej w szkołach ponadpodstawowych ze szczególnym uwzględnieniem edukacji przyrodniczej i matematycznej. Rozwijanie samodzielności, innowacyjności i kreatywności uczniów.**
- Wdrażanie zmian w kształceniu zawodowym, ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia osób dorosłych.
- **Zapewnienie wysokiej jakości kształcenia oraz wsparcia psychologiczno-pedagogicznego wszystkim uczniom z uwzględnieniem zróżnicowania ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych.**
- **Wykorzystanie w procesach edukacyjnych narzędzi i zasobów cyfrowych oraz metod kształcenia na odległość. Bezpieczne i efektywne korzystanie z technologii cyfrowych**.
- **Działania wychowawcze szkoły**. Wychowanie do wartości, **kształtowanie postaw** i respektowanie norm społecznych.
- Uwzględnienie w procesach edukacyjnych wymagań egzaminacyjnych dotyczących egzaminu ósmoklasisty i egzaminu maturalnego przeprowadzonego w roku 2021.

Cytat z podstawy programowej kształcenia ogólnego SP, komentarz

(…) Niezwykle istotnym aspektem nauczania biologii jest zdrowie, stąd w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej zagadnienia dotyczące anatomii i fizjologii człowieka oraz ochrony jego zdrowia.

Cele kształcenia – wymagania ogólne, szkoła podstawowa

Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli

V. Znajomość uwarunkowań zdrowia człowieka. Uczeń:

1) analizuje związek między własnym postępowaniem a zachowaniem zdrowia oraz rozpoznaje sytuacje wymagające konsultacji lekarskiej;

2) uzasadnia znaczenie krwiodawstwa i transplantacji narządów.

Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli

II. Pogłębienie znajomości uwarunkowań zdrowia człowieka. Uczeń:

1) planuje działania prozdrowotne;
2) rozumie znaczenie badań profilaktycznych i rozpoznaje sytuacje wymagające konsultacji lekarskiej;
3) rozumie zagrożenia wynikające ze stosowania środków dopingujących i psychoaktywnych;
4) rozumie znaczenie poradnictwa genetycznego i transplantologii;
5) dostrzega znaczenie osiągnięć współczesnej nauki w profilaktyce chorób.

Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli

II. Pogłębienie znajomości uwarunkowań zdrowia człowieka.
Uczeń:

1) planuje działania prozdrowotne;
2) rozumie znaczenie badań profilaktycznych i rozpoznaje sytuacje wymagające konsultacji lekarskiej;
3) rozumie znaczenie poradnictwa genetycznego i transplantologii;
4) dostrzega znaczenie osiągnięć współczesnej nauki w profilaktyce zdrowia;
5) rozumie zagrożenia wynikające ze stosowania środków dopingujących i psychoaktywnych.

Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli

III. Organizm człowieka.

2. Skóra. Uczeń:

4) podaje przykłady chorób skóry (grzybice skóry, czerniak) oraz zasady ich profilaktyki;

4. Układ pokarmowy i odżywianie się. Uczeń:

8) podaje przykłady chorób układu pokarmowego (WZW A,WZW B, WZW C) (…) oraz zasady ich profilaktyki.

7. Układ oddechowy. Uczeń:

5) analizuje wpływ palenia tytoniu (biernego i czynnego), zanieczyszczeń pyłowych powietrza na stan i funkcjonowanie układu oddechowego;

12. Rozmnażanie i rozwój. Uczeń:

7) uzasadnia konieczność wykonywania badań kontrolnych jako sposobu wczesnego wykrywania raka piersi, raka szyjki macicy i raka prostaty.

Cytat i Komentarz do podstawy programowej SP: wnioski i rekomendacje

ZCDN
Zachodniopomorskie
Centrum Doskonalenia Nauczycieli

- … ***Integralną część kształcenia biologicznego*** *powinny stanowić współczesne uczniowi zagadnienia społeczne, np. problemy ochrony zdrowia czy wpływ działań człowieka na różnorodność biologiczną i konieczność jej ochrony. Uczniowie szkoły podstawowej powinni zdobyć umiejętności umożliwiające podejmowanie świadomych decyzji związanych ze zdrowiem własnym i innych ludzi. Realizacja zagadnień dotyczących funkcjonowania organizmu człowieka powinna być nierozerwalnie związana z kształtowaniem u uczniów nawyków zdrowego stylu życia oraz dostarczeniem informacji o różnych zagrożeniach zdrowia oraz przeciwdziałania zagrożeniom.*

ZCDN
Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli

XI. Funkcjonowanie zwierząt.

2. Porównanie poszczególnych czynności życiowych zwierząt z uwzględnieniem odpowiedzialnych za nie struktur.

3) analizuje wpływ czynników zewnętrznych na funkcjonowanie układu oddechowego (tlenek węgla, pyłowe zanieczyszczenia powietrza, dym tytoniowy, smog)

8) Pokrycie ciała i termoregulacja. Uczeń:

e) przedstawia role skóry w syntezie prowitaminy D; wykazuje związek nadmiernej ekspozycji na promieniowanie z procesem starzenia się skóry oraz zwiększonym ryzykiem wystąpienia chorób i zmian skórnych.

XII. Wirusy, wiroidy, priony.

1. Wirusy-pasożyty molekularne. Uczeń:

6) przedstawia drogi rozprzestrzeniania się i zasady profilaktyki chorób człowieka wywołanych przez wirusy (wścieklizna, AIDS, WZW typu A,B,C i niektóre typy nowotworów).

V. Budowa i fizjologia człowieka:

4. Wymiana gazowa i krążenie. Uczeń:

5) analizuje wpływ czynników zewnętrznych na funkcjonowanie układu oddechowego (tlenek węgla, pyłowe zanieczyszczenia powietrza, dym tytoniowy, smog);

9. Skóra i termoregulacja. Uczeń:

2) przedstawia role skóry w syntezie prowitaminy D; wykazuje związek nadmiernej ekspozycji na promieniowanie z procesem starzenia się skóry oraz zwiększonym ryzykiem wystąpienia chorób i zmian skórnych.

Programy prozdrowotne

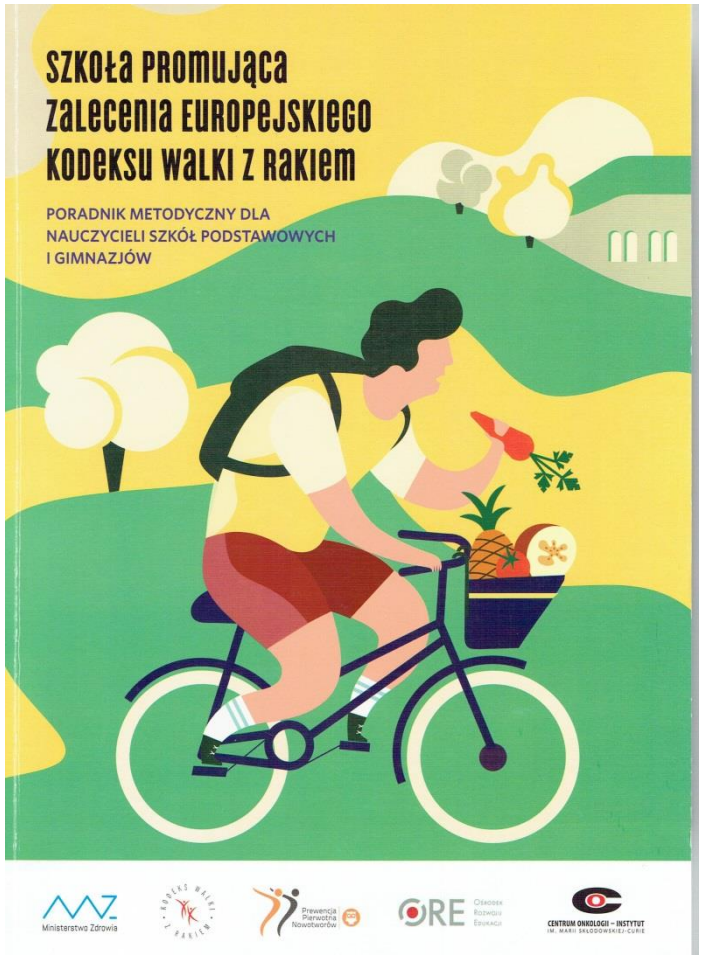

Programy prozdrowotne

Europejski kodeks walki z rakiem:

I Prowadząc zdrowy tryb życia, można poprawić ogólny stan zdrowia i zapobiec wielu zgonom z powodu nowotworów złośliwych

1. Nie pal; jeśli palisz, przestań. Jeśli nie potrafisz przestać, nie pal przy niepalących.
2. Wystrzegaj się otyłości.
3. Bądź codziennie aktywny ruchowo, uprawiaj ćwiczenia fizyczne.
4. Spożywaj więcej warzyw i owoców: jedz co najmniej 5 porcji dziennie. Ogranicz spożycie produktów zawierających tłuszcze zwierzęce.
5. Nie pij; jeśli pijesz alkohol – piwo, wino lub napoje wysokoprocentowe – ogranicz jego spożycie: mężczyźni do dwóch porcji dziennie, kobiety do jednej porcji dziennie.
6. Unikaj nadmiernej ekspozycji na promienie słoneczne. Szczególnie chroń dzieci i młodzież. Osoby mające skłonność do oparzeń słonecznych powinny przez całe życie stosować środki chroniące przed słońcem.
7. Przestrzegaj ściśle przepisów dotyczących ochrony przed narażeniem na znane substancje rakotwórcze. Zawsze stosuj się do instrukcji postępowania z substancjami rakotwórczymi. Przestrzegaj zaleceń krajowych ośrodków ochrony radiologicznej.
8. Bierz udział w programach szczepień ochronnych przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B.

II Populacyjne programy ochrony zdrowia, mogące zapobiegać rozwojowi nowotworów lub zwiększać szanse ich wyleczenia

9. Kobiety po 25. roku życia powinny uczestniczyć w badaniach przesiewowych w kierunku raka szyjki macicy. Badania należy prowadzić w ramach programów podlegających procedurom kontroli jakości, zgodnym z „Europejskimi wytycznymi kontroli jakości badań przesiewowych w kierunku raka szyjki macicy".
10. Kobiety po 50. roku życia powinny uczestniczyć w badaniach przesiewowych w kierunku raka piersi. Badania te należy prowadzić w ramach programów zdrowotnych podlegających procedurom kontroli jakości, zgodnym z „Europejskimi wytycznymi kontroli jakości mammograficznych badań przesiewowych".
11. Kobiety i mężczyźni po 50. roku życia powinni uczestniczyć w badaniach przesiewowych w kierunku raka jelita grubego. Badania te powinny być prowadzone w ramach programów uwzględniających procedury kontroli jakości.

Programy prozdrowotne, metody i techniki

- warsztaty, festyny, wykłady, projekty edukacyjne, miniprojekty, wywiady, konkursy, plakaty, wizualizacja, mapy myśli, dyskusje, metaplan, praca z tekstem i materiałem źródłowym, zasobami internetu, burza mózgów, filmy, animacje, infografiki, lista pytań, zagadki, streszczenie.

Programy prozdrowotne do wykorzystania w edukacji zdrowotnej szkół podstawowych i ponadpodstawowych

ZCDN
Zachodniopomorskie
Centrum Doskonalenia Nauczycieli

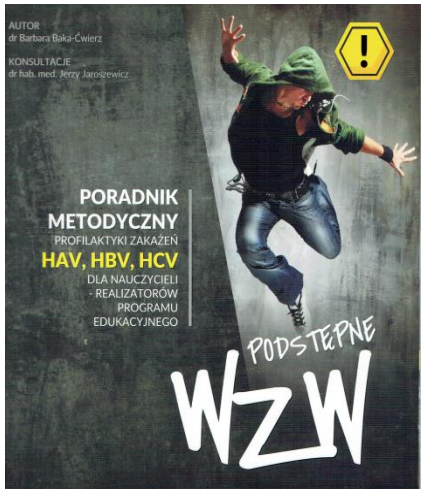

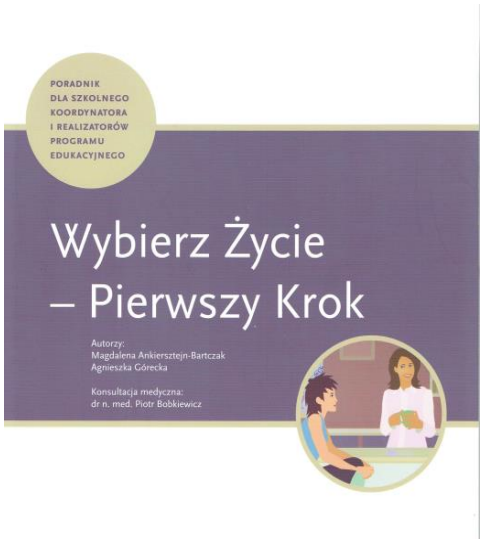

Programy prozdrowotne, przegląd

- Broszura edukacyjna, materiały
- Prezentacje multimedialne
- Ulotki/zakładki, plakat

- Metoda i techniki aktywizujące:
- prezentacja, wykład, dyskusja, metaplan,

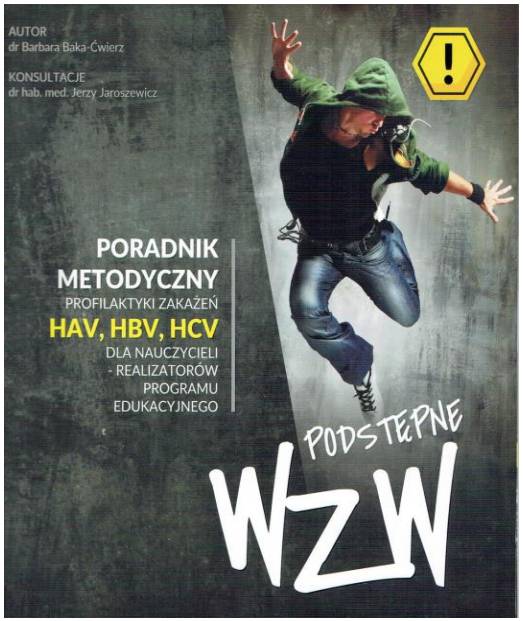

Programy prozdrowotne, przegląd

ZCDN
Zachodniopomorskie
Centrum Doskonalenia Nauczycieli

- Broszura edukacyjna, materiały
- Prezentacje multimedialne
- animacja/film, krzyżówka

- Metoda i techniki aktywizujące:
- prezentacja, wykład, dyskusja, metaplan,
- quiz

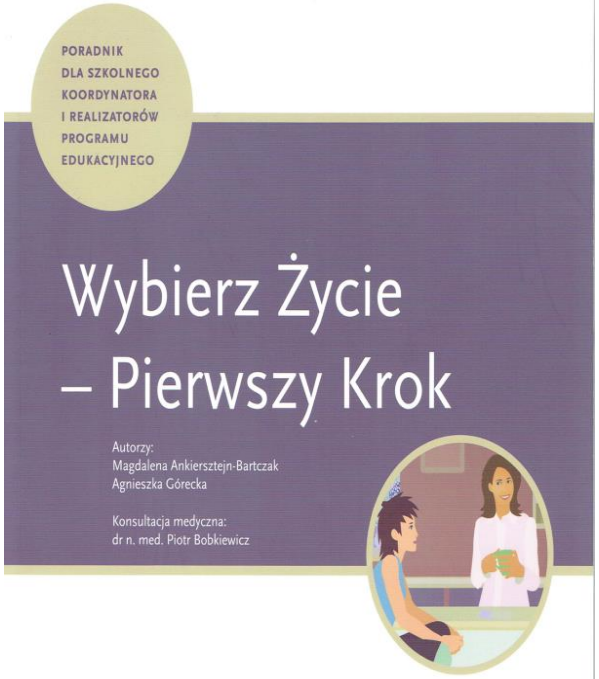

Programy prozdrowotne

ZCDN
Zachodniopomorskie
Centrum Doskonalenia Nauczycieli

3. Plakat

Programy prozdrowotne, przegląd

- Broszura edukacyjna, materiały
- Prezentacje multimedialne
- Infografiki kolorowe, plansze edukacyjne

- Metoda i techniki aktywizujące:
- prezentacja, wykład, dyskusja, metaplan

Programy prozdrowotne, przegląd

ZCDN
Zachodniopomorskie
Centrum Doskonalenia Nauczycieli

Janusz Szymborski
Witold Zatoński
Aldona Sito

Ewa Łukasiuk
Magdalena Korzycka-Stalmach
Agnieszka Małkowska-Szkutnik

Nie pal przy mnie, proszę

Program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas I-III szkół podstawowych

ZAŁĄCZNIK NR 7
Historyjka o wiewiórce – przeziębienie

35

Metodologia a edukacja zdrowotna

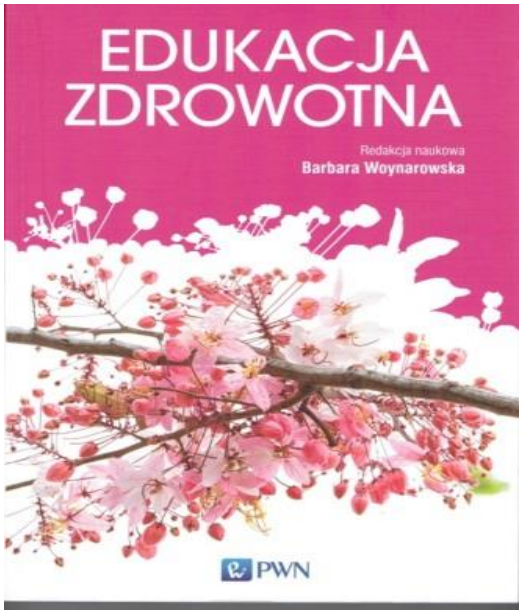

Metody i techniki aktywizujące w edukacji zdrowotnej i promocji zdrowa

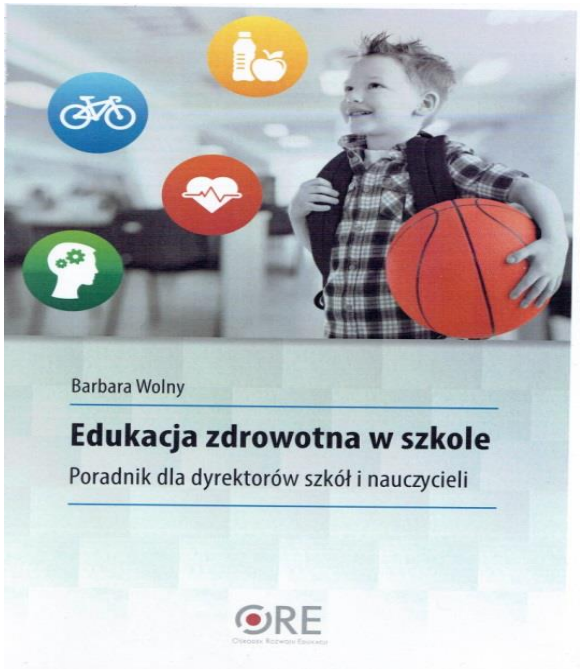

Karta pracy: choroby wirusowe WZW, przykład do wykorzystania w praktyce

Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli

Choroby wirusowe: WZW (0-25)

I. Charakterystyka chorób (0-1)

Nazwa choroby	Droga zarażenia	Ogólna charakterystyka/ objawy	Profilaktyka/zapobieganie

II. Pytania otwarte, krótka odpowiedź z uzasadnieniem

1. Określ: Jaki zasięg ma choroba WZW i jakimi czynnikami jest wywołana? (0-2)
2. Wskaż: Jakie ważne informacje należy znać na temat WZW? (0-4)
3. Przedstaw: najważniejsze funkcje wątroby w organizmie człowieka, ranking prostokątny (0-5)
4. Przedstaw: drogi zakażenia HCV (0-3)
5. Wymień: Jakie są niepokojące objawy zakażenia HCV? (0-4)
6. Wskaż: Jak należy zapobiegać zakażeniom HBV? (0-3)
7. Wymień: Przykłady zapobiegania WZW typu C (0-3)

ZCDN
Zachodniopomorskie
Centrum Doskonalenia Nauczycieli

Metaplan:

- Jak jest?
- Jak powinno być?
- Dlaczego nie jest tak, jak powinno być?
- Wnioski.
- **Jaki jest stan zdrowia ludzi w mojej miejscowości/kraju/ /na świecie?**

  (temat)

Źródło: Z. Czaińska, Z. Wojtkowicz, „Aktywne metody w edukacji geograficznej. Część I”, SOP, Toruń 1999, str. 21.

metody i techniki aktywizujące

Ranking słupkowy: Co możemy zrobić, aby oddychać czystym powietrzem?

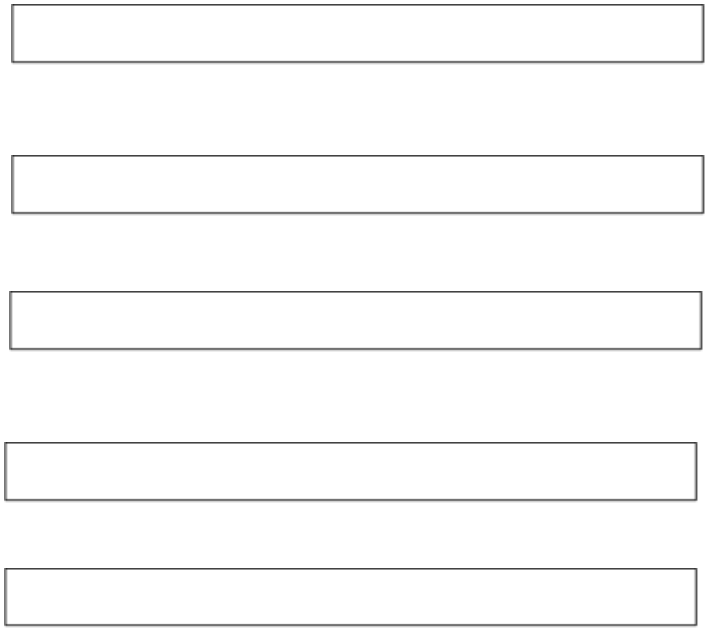

Źródło: Z. Czaińska, Z. Wojtkowicz, „Aktywne metody w edukacji geograficznej. Część I”, SOP, Toruń 1999, str. 21.

Kampania LOP „Myśl ekologicznie – oddychaj czystym powietrzem”

krzyżówka

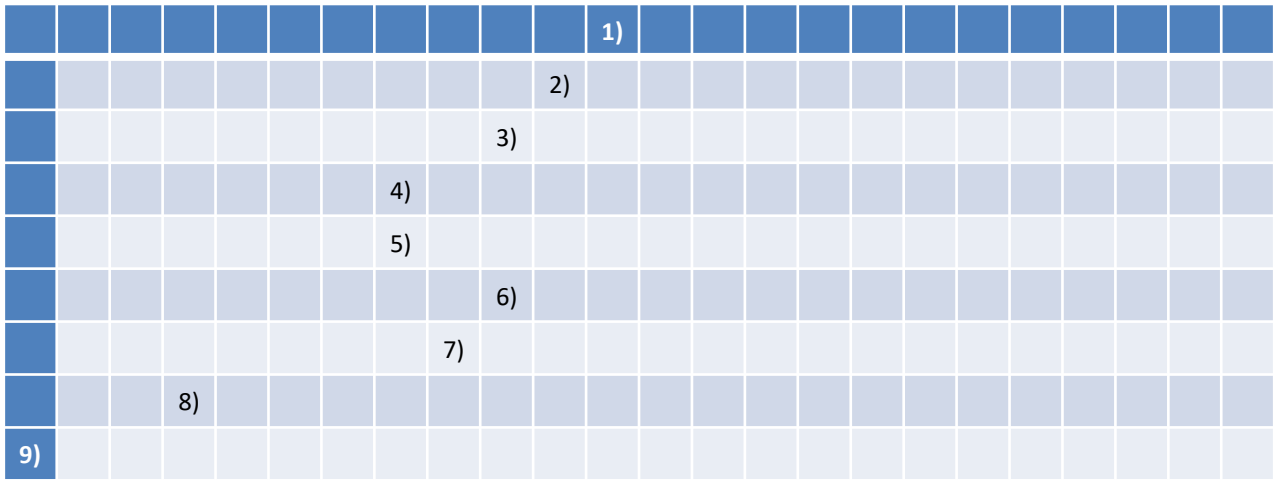

ZCDN
Zachodniopomorskie
Centrum Doskonalenia Nauczycieli

Hasło: **Powietrze**

1. Biowskaźniki czystości powietrza występujące na korze drzew.
2. W skrócie przewlekła obturacyjna, choroba płuc.
3. Inne określenie na atak serca.
4. Jeżeli wynik ciśnienia krwi u człowieka wynosi 150/100 mmHg to wartość ta wskazuje na jaką chorobę przewlekłą?
5. Nazwa choroby, której przyczyną jest obumieranie komórek nerwowych.
6. Nazwa choroby układu oddechowego zwanej też dychawicą.
7. W wyniku oddychania zanieczyszczonym powietrzem mogą wystąpić…
8. Zanieczyszczenia powietrza wywołują u człowieka…
9. Podrażnienia układu oddechowego są związane ze stanami ….

ZRÓDŁO :

DOBRE PRAKTYKI DLA POPRAWY JAKOŚCI POWIETRZA. POMORZE ZACHODNIE, LOP Okręg w Szczecinie, str. 11.

Bibliografia:

- Woynarowska B. (red.), „Edukacja zdrowotna”, PWN, 2017.
- Wolny B., „Edukacja zdrowotna w szkole. Poradnik dla dyrektorów szkół i nauczycieli”, Wyd. I, ORE, 2019.
- Young I., „Jak wspierać rozwój i zdrowie młodzieży?”, ORE, 2011.
- Woynarowska B. (red.), „Organizacja i realizacja edukacji zdrowotnej w szkole. Poradnik dla dyrektorów szkół i nauczycieli w SP, ORE, 2012.
- „Refleksje” 2012, nr 6 i inne
- „Biologia w Szkole”
- Programy zewnętrzne: GIS i WSSE
- www.programyrekomendowane.pl

Dziękuję za uwagę

ZCDN
Zachodniopomorskie
Centrum Doskonalenia Nauczycieli

- **Małgorzata Majewska**
- nauczycielka konsultantka ds. nauczania przedmiotów z obszaru biologiczno-chemicznego, ZCDN
- tel. 91 435 06 54/22 (ZCDN), 600 436 646
- mmajewska@zcdn.edu.pl